

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69
ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefon dyżurny: 21-34-34
Telex: 816-436

BD/310/46/88

OPINIA SPOŁECZNA O LIKWIDACJI STOCZNI GDAŃSKIEJ

(Komunikat z badań)

Listopad 1988 r.

Jednym z tematów ostatniego sondażu przeglądowego¹ była kontrowersyjna sprawa likwidacji Stoczni Gdańskiej. Stosunek opinii społecznej do tej decyzji rozpatrywaliśmy na tle ogólnych nastawień wobec zasady likwidacji nierentownych przedsiębiorstw oraz decyzji podjętych w sprawie Huty "Siechnice" i gwarectw węglowych.

Wyniki tego sondażu dowodzą, że społeczne przyzwolenie dla konsekwentnych działań rządu jest stosunkowo duże. Ponad 60% respondentów uważa, że społeczeństwo bez protestów, spokojnie przyjmie bankructwo nierentownych przedsiębiorstw, nawet gdy może to dotknąć ich osobiście, a bez mała 85% zalicza siebie wręcz do zwolenników tego typu działań. Jednak preferowanym sposobem likwidacji nierentownych przedsiębiorstw jest wcześniejsze konsultowanie tych decyzji ze społeczeństwem (36,9%). Za arbitralnymi rozstrzygnięciami - jak najszybszym podejmowaniem tego typu decyzji, nie zważając na protesty pracowników - opowiada się prawie 28% ankietowanych. Podobna liczebnie grupa (28,2%) zajmuje przeciwstawne stanowisko - "nie powinno się likwidować przedsiębiorstw, ale podjąć działania dla przywrócenia ich rentowności"².

Jak zatem zostały przyjęte ostatnie decyzje rządu o likwidacji Stoczni Lenina w Gdańsku i Huty "Siechnice" oraz reorganizacji gwarectw węglowych (tab.1). Ponad 3/4 respondentów za słuszną uznało decyzję w sprawie huty "Siechnice" i gwarectw węglowych. Kontrowersje i emocje powstały natomiast wokół zamknięcia Stoczni im. Lenina w Gdańsku. Niemniej jednak większość badanych (58%) zaaprobowała to posunięcie, dezaprobatę wyraziło 26%.

¹ Zrealizowanego pod hasłem "Aktualne wydarzenia (11)" w dniach 10-13 listopada '88 na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności (1494 osoby).

² Rozkłady procentowe opinii badanych według ich cech społeczno-demograficznych przedstawiono w aneksie.

Tabela 1

w procentach

Ocena decyzji rządu	Respondenci wypowiadający się w kwestii:		
	Stoczni w Gdańsku	Huty "Siechnice"	gwarcstw węglowych
Zdecydowanie słuszna	28,3	47,9	50,1
Raczej słuszna	29,3	29,7	25,7
Raczej niesłuszna	16,3	5,0	4,3
Zdecydowanie niesłuszna	9,6	1,7	1,4
Trudno powiedzieć	16,4	15,8	18,5

Ze zróżnicowaną reakcją społeczną spotkały się działania opozycji zmierzające do zmiany decyzji o likwidacji Stoczni w Gdańsku (tab.2), przy czym znacznie częściej pojawiały się reakcje nieprzychylnie. Spośród ogółu badanych 42% potępiłoby strajki w obronie tego przedsiębiorstwa, poparłoby je 18%, a prawie 29% odniosłoby się do nich obojętnie. Nie zyskało też społecznej akceptacji warunkowanie przez opozycję przystąpienia do rozmów przy "okrągłym stole" cofnięciem decyzji o likwidacji Stoczni. Co drugi respondent doradza rządowi, aby w tej sytuacji nie odstępował od podjętej decyzji, natomiast co piąty opowiada się za cofnięciem.

Tabela 2

w procentach

Stosunek do strajków w obronie Stoczni Gdańskiej	Respondenci
Pełne poparcie	6,6
Częściowe poparcie	11,6
Obojętność	28,6
Częściowe potępienie	25,0
Pełne potępienie	17,2
Trudno powiedzieć	11,0

Małe poparcie dla działań opozycji zmierzających do obrony Stoczni Gdańskiej przed likwidacją jest wyrazem zmian nastrojów społeczeństwa. Ostatni sondaż wykazał (tab.3-4) znaczną ich poprawę i wyraźny wzrost nadziei i oczekiwań w związku z powołaniem nowego rządu (tab.5). Obecny rząd, a zwłaszcza osoba premiera w szybkim tempie zyskuje na społecznym poparciu i zaufaniu.

Tabela 3

w procentach

Ocena sytuacji gospodarczej i politycznej	Respondenci według terminów badań									
	XI '87	II '88	III '88	V '88	VI '88	VII '88	VIII '88	IX '88	X '88	XI '88
<u>Sytuacja gospodarcza</u>										
Bardzo dobra i dobra	1,3	1,1	0,4	1,0	0,5	1,0	0,3	0,1	0,9	0,2
Dość dobra	4,7	1,7	1,9	1,5	2,1	2,2	0,7	0,3	0,9	1,7
Ani dobra, ani zła	23,8	12,0	15,0	12,9	15,4	16,7	5,8	7,0	9,3	11,4
Raczej zła	37,6	26,1	27,3	28,5	29,1	31,3	22,0	18,6	24,2	27,8
Zła i bardzo zła	30,9	56,1	54,0	55,0	52,0	46,9	70,1	73,0	63,4	57,6
Trudno powiedzieć	1,4	2,8	0,7	0,9	0,9	1,9	0,9	1,1	1,0	1,1
<u>Sytuacja polityczna</u>										
Bardzo dobra i dobra	10,6	7,3	7,2	3,4	6,0	6,8	1,7	1,0	3,6	2,3
Dość dobra	25,0	19,6	21,7	10,4	17,6	17,8	6,9	5,4	12,6	12,1
Ani dobra, ani zła	38,4	38,5	41,2	42,0	41,8	44,1	27,6	31,0	41,0	43,7
Raczej zła	13,4	14,3	13,3	20,3	17,0	15,1	29,2	29,3	23,9	23,2
Zła i bardzo zła	5,0	12,0	11,2	16,9	11,9	9,6	28,0	27,9	15,3	13,6
Trudno powiedzieć	6,2	8,3	4,1	6,9	5,6	6,6	6,4	5,3	3,4	4,9

Tabela 4

w procentach

	Respondenci według terminów badań										
	XI -87	II -88	III -88	IV -88	V -88	VI -88	VII -88	VIII -88	IX -88	X -88	XI -88
Przewidywany kierunek zmian w sytuacji gospodarczej i politycznej											
<u>Sytuacja gospodarcza</u>											
Zdecydowanie się poprawi	1,6	1,1	1,1	1,0	0,8	0,8	0,8	0,2	0,3	1,2	1,7
Nieznacznie się poprawi	21,4	18,5	18,9	16,7	19,3	18,0	12,3	12,3	18,2	23,4	31,0
Pozostanie bez zmian	19,0	27,1	24,4	28,7	25,4	29,5	23,8	23,8	29,3	29,5	28,0
Nieznacznie się pogorszy	32,2	28,7	29,4	30,0	29,7	29,3	32,3	32,3	23,3	23,6	13,6
Zdecydowanie się pogorszy	13,2	13,4	12,1	10,1	10,0	8,6	13,7	13,7	8,6	7,3	4,8
Trudno powiedzieć	11,9	11,0	14,0	13,6	14,7	13,8	17,7	17,7	20,3	15,0	20,9
<u>Sytuacja polityczna</u>											
Zdecydowanie się poprawi	1,2	0,8	1,0	1,0	1,4	0,9	0,3	0,3	0,5	1,7	1,0
Nieznacznie się poprawi	20,8	17,7	16,7	15,5	21,7	22,0	15,4	15,4	25,1	28,1	27,4
Pozostanie bez zmian	43,1	49,0	51,6	52,9	49,8	50,2	43,3	43,3	37,8	45,4	44,3
Nieznacznie się pogorszy	16,6	12,0	13,4	13,2	10,7	11,3	16,2	16,2	11,7	10,0	7,6
Zdecydowanie się pogorszy	3,3	4,4	3,5	2,9	1,9	1,5	4,3	4,3	2,5	1,5	1,5
Trudno powiedzieć	14,2	16,2	13,7	14,4	14,4	14,2	20,4	20,4	22,4	13,2	18,0

Tabela 5

w procentach

Reakcje społeczeństwa na nowy rząd	Respondenci
Nadzieja, wiara, że będzie lepiej	53,9
Rozczarowanie, bo nic się nie zmieni	12,9
Lęk, obawa, że będzie gorzej	9,6
Obojętność, ludzi to nie interesuje	11,6
Trudno powiedzieć	11,9

Stosunek do osoby premiera w znacznym stopniu wiąże się ze stopniem aprobaty decyzji w sprawie Stoczni Gdańskiej. Zwolennicy Mieczysława Rakowskiego w zdecydowanej większości uznają ją za słuszną (tab.6).

Tabela 6

w procentach

Ocena decyzji o likwidacji Stoczni Gdańskiej	Stosunek respondentów do M.Rakowskiego		
	zaufanie	brak zaufania	trudno powiedzieć
Słuszna	77,6	35,9	50,9
Niesłuszna	10,1	52,1	25,7
Trudno powiedzieć	12,3	12,0	23,4

Podzielone są natomiast opinie w grupie zwolenników L.Wałęsy. Przekonanych o słuszności i niesłuszności decyzji dotyczącej Stoczni jest tyle samo. Wyraźne tendencje pojawiają się w grupie przeciwników L.Wałęsy. Zdecydowana większość popiera decyzję o likwidacji (tab.7).

Tabela 7

w procentach

Opinie o likwidacji Stoczni Gdańskiej	Odpowiedzi na pytanie: "Czy działalność L.Wałęsy dobrze służy społeczeństwu?"		
	tak	nie	trudno powiedzieć
Słuszna	41,0	82,3	56,3
Niesłuszna	41,0	10,4	18,3
Trudno powiedzieć	18,1	7,2	25,4

Poglądy na temat likwidacji Stoczni wyraźnie zależą od tego, kogo obarcza się winą za przeciąganie się przygotowań do rozmów przy "okrągłym stole". Prawie wszyscy (90,8%) z obwiniających opozycję są zdania, że posunięcie rządu było słuszne. Natomiast za niesłuszne uznała je większość (65,8%) upatrujących winę po stronie władzy.

Wyraźnie więc widoczne są polityczne uwarunkowania opinii o zamknięciu Stoczni Gdańskiej. Zwolennikami tej decyzji częściej są członkowie PZPR, jej przeciwnikami zaś osoby należące do b."Solidarności". Ci ostatni również optują za cofnięciem decyzji o likwidacji Stoczni i popierają strajki w jej obronie, przy czym z aprobatą do strajków odnoszą się zwłaszcza młodzi (w wieku do 24 lat).

Charakterystyczne, że nie obserwuje się różnic w odbiorze wspomnianej decyzji między respondentami z województwa gdańskiego a pozostałymi (za słuszną uznało ją odpowiednio 58,8 i 57,6%), chociaż pierwsi częściej deklarują poparcie dla ewentualnych strajków w obronie Stoczni (29,4 wobec 18,1%).

ANEKS

Tabela 1

w procentach

Charakterystyka badanych	Respondenci opowiadający się za:		
	jak najszybszą likwidacją przedsiębiorstw nie przynoszących zysku, bez względu na protesty pracowników	ogłoszeniem i skosultowaniem listy przedsiębiorstw do likwidacji	nielikwidowaniem przedsiębiorstw - podjęciem działań dla przywrócenia ich rentowności
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	27,6	35,0	27,9
Miasto	28,0	38,2	28,5
<u>Wiek</u>			
Do 24	24,3	44,1	27,7
25-35	32,6	36,7	26,0
36-45	31,5	39,0	25,1
46-60	28,2	32,0	32,0
60 lat i więcej	19,8	35,8	30,9
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	24,6	33,3	30,1
Zasadnicze zawodowe	26,5	35,8	31,0
Średnie	28,4	42,2	25,8
Wyższe niż średnie	41,1	34,8	23,4
<u>Przynależność do PZPR</u>			
Należący	49,0	25,2	23,1
Nie należący	25,6	38,2	28,8
<u>Przynależność do b. "Solidarności"</u>			
Należący	26,5	39,9	30,5
Nie należący	28,2	36,1	27,6

Tabela 2

w procentach

Charakterystyka badanych	Ocena decyzji rządu w kwestii					
	likwidacji				reorganizacji gwarectw węglowych	
	Stoczni Gdańskiej		Huty "Siechnice"		słuszna	niesłuszna
	słuszna	niesłuszna	słuszna	niesłuszna		
<u>Miejsce zamieszkania</u>						
Wieś	58,0	21,8	74,8	6,6	71,9	5,1
Miasto	57,4	28,7	79,4	6,6	78,3	6,1
<u>Wiek</u>						
Do 24	56,4	31,2	71,8	10,9	65,8	11,9
25-35	62,9	25,7	82,4	5,5	81,7	4,3
36-45	60,3	25,5	82,4	5,6	81,6	4,9
46-60	56,3	25,0	77,2	5,7	75,6	4,4
60 lat i więcej	50,0	24,3	70,5	7,3	68,8	5,6
<u>Wykształcenie</u>						
Podstawowe	52,3	23,9	71,0	6,6	68,9	5,9
Zasadnicze zawodowe	57,2	31,3	78,0	9,9	76,5	8,4
Średnie	61,3	25,2	81,5	5,1	79,1	4,9
Wyższe niż średnie	66,0	24,1	87,2	4,3	87,9	1,4
<u>przynależność do PZPR</u>						
Należący	78,3	13,3	89,5	5,6	86,7	4,2
Nie należący	55,4	27,3	76,3	6,7	74,6	5,8
<u>Przynależność do b. "Solidarności"</u>						
Należący	48,5	38,4	79,0	6,4	79,9	4,9
Nie należący	60,2	22,5	77,2	6,7	74,6	5,9

Tabela 3

w procentach

Charakterystyka badanych	Postulowane zachowania rządu wobec postawionego przez opozycję warunku przystąpienia do rozmów przy "okrągłym stole"	
	powinien cofnąć decyzję o likwidacji Stoczni	powinien utrzymać decyzję o likwidacji Stoczni
<u>Miejsce zamieszkania</u>		
Wieś	17,6	49,7
Miasto	22,1	50,4
<u>Wiek</u>		
Do 24	21,3	48,5
25,35	20,0	55,1
36-45	20,7	55,3
46-60	20,0	49,8
60 lat i więcej	20,1	39,9
<u>Wykształcenie</u>		
Podstawowe	20,5	41,1
Zasadnicze zawodowe	25,2	52,4
Średnie	17,9	55,7
Wyższe niż średnie	17,0	59,6
<u>Przynależność do PZPR</u>		
Należący	5,6	79,7
Nie należący	21,9	47,0
<u>Przynależność do b."Solidarności"</u>		
Należący	28,5	43,6
Nie należący	18,0	52,0

Tabela 4

w procentach

Charakterystyka badanych	Deklarowany stosunek respondentów do ewentualnych strajków w obronie Stoczni Gdańskiej		
	poparcie	obojętność	potępienie
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	14,1	29,8	43,7
Miasto	20,9	27,8	41,2
<u>Wiek</u>			
Do 24	26,2	31,2	30,7
25-35	21,0	27,1	44,3
36-45	15,7	29,6	43,1
46-60	16,8	25,0	49,1
60 lat i więcej	12,5	31,9	38,9
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	14,4	30,7	41,7
Zasadnicze zawodowe	23,2	28,9	37,3
Średnie	19,3	27,4	42,4
Wyższe niż średnie	17,0	24,1	54,6
<u>Przynależność do PZPR</u>			
Należący	8,4	21,7	65,7
Nie należący	19,2	29,3	39,7
<u>Przynależność do b."Solidarności"</u>			
Należący	27,7	25,0	35,1
Nie należący	15,5	29,6	44,2